

Motion till riksdagen 2021/22:4107

av **Mats Berglund m.fl. (MP)**

Folkbildning för ett starkare samhälle

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till folkbildning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationellt initiativ för att värna studieförbunden och folkhögskolorna över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varje dag möts tusentals människor i studiecirklar, föreläsningar samt grupper i studieförbunden och folkhögskolorna och lär tillsammans. Det sker i hela landet, i städer och på snart sagt varje mindre ort. Det är en folkrörelse, med en oerhörd bredd. Nästan allt kan avhandlas eller praktiseras i en studiecirkel. Men i centrum för verksamheten står lärande, bildning, förkovran och nyfikenhet.

Folkbildningen ska vara fri och frivillig: Den står fri från påverkan utifrån och bygger på frivillighet i deltagandet för alla inblandade. Friheten inbegriper även frihet från betygssystem. Men det handlar också om självförverkligande där deltagarna ges stort inflytande över innehållet och lärandet och där individen stärks genom att lära tillsammans för att bli en självständig individ i kollektivet, den samhälleliga gemenskapen. Folkbildning är på det sättet inkluderande, den attraherar olika grupper och hämtar deltagare brett ur folklagren och skapar förutsättningar inte bara för individen utan också för ett inkluderande samhälle.

Folkbildningens rötter går tillbaka till tiden före demokratins införande i Sverige. Kopplingen till folkrörelserna är tydlig. Men i den form vi känner folkbildningen idag, med cirklar och folkhögskolor, så är folkbildningen jämngammal med den svenska demokratin. Den är dessutom tätt sammankopplad med demokratins framväxt och de demokratiska grundidéerna om yttrandefrihet, föreningsfrihet och mötesfrihet, och ska på goda grunder ta åt sig stor del av äran för den starka demokratiska tradition vi har i

Sverige där vi ligger i topp i de demokratiindex som tas fram på olika håll i världen, t.ex. vid V-dem-institutet i Göteborg.

De här värdena har följt med genom folkbildningens resa genom tiden och uttrycks också i statens fyra syften med stödet för folkbildningen idag: att utveckla demokratin, att möjliggöra för en mångfald av människor att delta i samhället och att påverka sin livssituation, att höja bildningsnivån i samhället och på så sätt att utjämna kunskapsklyftor samt att bredda intresset för kultur, och öka delaktigheten i kulturlivet.

Under de hundrafemtio år som folkbildningen har verkat i Sverige så har samhället förändrats, kanske mer radikalt än under någon annan tid i historien. Målgrupperna har också delvis ändrats. Från att ha fungerat initialt, under 1800-talet, som ett bildningslyft för bönderna på landsbygden att bli goda, bildade svenskar till att vid sekelskiftet omfatta industriarbetarna i arbetarrörelsen men också de borgerliga lagren i nykterhets- och frikyrkorörelserna. Idag är alla välkomna, över hela landet och oavsett bakgrund och intresse; studieförbundets kataloger spänner över enorma områden. Men en grupp som är viktig för folkbildningen, och som folkbildningen är särskilt avgörande för, är de som möter hinder eller svårigheter i andra utbildningssystem. Det kan vara personer med funktionsnedsättningar eller med oavslutade studier i grundskolan eller gymnasiet, men också nyanlända som genom studieförbund och folkhögskolor ges möjlighet att läsa in grundläggande behörighet för fortsatta studier eller arbete. Men också att utifrån sin egen individuella förmåga lära tillsammans med andra och att växa i samhället, eller att utforska den svenska demokratiska modellen med civilsamhället som grund. Här har folkbildningen en särskild roll att spela.

Både studieförbunden och folkhögskolorna bidrar starkt till det lokala kulturlivet genom att tillhandahålla lokaler och infrastruktur för kulturmöten och verksamheter. Tillgången till folkbildning i hela landet behöver därför säkras.

Miljöpartiet värnar, värdesätter, och litar på, folkbildningen. Tillit är ett centralt och viktigt begrepp inom folkbildningen. Mot den här grundläggande inställningen står en helt motsatt syn och politik på folkbildningsområdet. Vi ser i flera kommuner att de styrande majoriteterna tvärtom vill minska stödet till folkbildningen. I stället för ”värnade, värdesättande och tillit” uttrycks ett ifrågasättande, misstänkliggörande och till och med förslag om att lägga ner stora delar av folkbildningen. Stödet till studieförbunden har i ett par kommuner minskat eller helt dragits in. Det är en oroväckande utveckling som utmanar det kommunala självstyret. Vi menar därför att det krävs ett nationellt initiativ för att värna studieförbunden och folkhögskolorna över hela landet, samt att alla vuxna människor i Sverige ska ha till god tillgång till folkbildning.

Mats Berglund (MP)

Anna Sibinska (MP)

Annika Hirvonen (MP)